

Piotr Stalmaszczyk

Zakład Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego

Instytut Anglistyki, Uniwersytet Łódzki

piotrst@uni.lodz.pl

**Interdyscyplinarność w badaniach nad językiem:
od ‘epistemologicznego cięcia’ do ‘epistemologicznych spotkań’**

Seminarium *Znak – Język – Rzeczywistość*

Warszawa 28.04.2017

Celem niniejszego referatu jest przedstawienie wybranych teorii językoznawczych (zwłaszcza gramatyki generatywnej i biolingwistyki, rozwijanej przez Noama Chomsky’ego i Raya Jackendoffa) w kontekście historyczno-metodologicznym, oraz we współczesnej perspektywie interdyscyplinarnej.

W referacie omówię samo pojęcie dyscypliny oraz zagadnienie interdyscyplinarności i transdyscyplinarności, przedstawię istotne momenty w kształtowaniu się myśli językoznawczej i powstanie nowoczesnego językoznawstwa (w postaci strukturalizmu de Saussure’a) jako samodzielnej dyscypliny. Powstanie nowej dyscypliny może być postrzegane jako moment ‘cięcia epistemologicznego’. Istotne w tych rozważaniach będzie pojęcie paradygmatu w językoznawstwie (z nawiązaniem do różnych ujęć w pracach Bobrowskiego, Kiklewicza, Taylora). Dla potrzeb referatu wyróżnię cztery możliwe paradygmaty:

- Paradygmat *formalno-semiotyczny* (język jako system);
- Paradygmat *mentalistyczny* (język jako narzędzie myśli);
- Paradygmat *funkcjonalno-komunikacyjny* (język jako narzędzie komunikacji);
- Paradygmat *prakseologiczny* (język jako narzędzie działania w świecie).

Następnie omówię przejście językoznawstwa do fazy interdyscyplinarnej (w obrębie nauk kognitywnych) oraz współczesne ‘epistemologiczne spotkania’ z dyscyplinami pokrewnymi (m.in. filozofią języka i retoryką).

Wybrana literatura:

- Bobrowski, I. (1998). *Zaproszenie do językoznawstwa*, Kraków.
- Bronk, A. i St. Majdański (2009). Kłopoty z porządkowaniem nauk: perspektywa naukoznawcza. *Nauka* 1, 47-66.
- Chomsky, N. (2011). Language and Other Cognitive Systems. What Is Special About Language? *Language Learning and Development* 7, 263-278.
- Chomsky, N. (2016). *What Kind of Creatures Are We?* New York.
- Jack, J. & G. Appelbaum (2010). "This is Your Brain on Rhetoric": Research Directions for Neuro-rhetorics. *Rhetoric Society Quarterly* 40(5), 411-433.
- Jackendoff, R. (2002). *Foundations of Language. Brain, Meaning, Grammar, Evolution*. Oxford.
- Jackendoff, R. (2007). *Language, Consciousness, Culture. Essays on Mental Structure*. Cambridge, MA.
- Jackendoff, R. (2017). In Defence of Theory. *Cognitive Science* 41 (Suppl. 2), 185-212.
- Kiklewicz, A. (2006). *Język – komunikacja – wiedza*. Mińsk
- Kisielewicz, A. (2011). *Sztuczna inteligencja i logika. Podsumowanie przedsięwzięcia naukowego*. Warszawa.
- Nowak, T. (2017). Jak mózg/umysł przetwarza język/mowę? Zarys pewnego scenariusza. *Polonica* 36, 111-144.
- Odrawąż-Sypniewska, J. (red.) (2016). *Przewodnik po filozofii języka*. Kraków.
- Rogalski, A. K. (2013). Gramatyka Uniwersalna – Ray Jackendoff versus Noam Chomsky. *Roczniki Filozoficzne* LXI (3), 5-28.
- Santana, C. (2016). What Is Language?. *Ergo* 3, 501-523.
- Saussure, F. de, [1916] (1991). *Kurs językoznawstwa ogólnego*. (przeł. K. Kasprzyk) Warszawa (2 wyd.).
- Słapek, D. (2013). Paradygmaty językoznawstwa dzisiaj. *Forum filologiczne Ateneum* 1, 7-27.
- Taylor, Ch. (2016). *The Language Animal. The Full Shape of the Human Linguistic Capacity*. Cambridge, MA.
- Żywiczyński P. i S. Waciewicz (2015). *Ewolucja języka. W stronę hipotez gesturalnych*. Toruń.